לח: שלשה מינין פרק ששי נזיר

ואינו חייב אלא עד שיאכל מן הענבים כזית וכו': **תנא קמא** [6]לא מדמי להון לכל איסורי נזיר לשתיה ורבי עקיבא כיון דכתיב [1]וענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה כזית אף כל איסורין כזית: [וחייב על היין בפני עצמו כו']: תנו רבנן וענבים לחים ויבשים לא יאכל לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה מה כאן שהוא מין אחד והן שני שמות וחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אף כל שהוא מין אחד והן שני שמות חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו לאיתויי חמרא חדתא ועינבי [2]אמר אביי אכל חרצן לוקה שתים אכל גז לוקה שתים אכל חרצן וגז לוקה שלש רבא אמר [3]אינו לוקה אלא אחת [4]שאינו לוקה אלאו שבכללות מתיב רב פפא ר"א אומר [5]נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת [7]אמרו לו אל תשת' אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואח' [8]אכל ענבים לחים ויבשים חרצנים וגזים וסחט אשכול של ענבים ושתה לוקה חמש אי הכי לילקי שש אחת על [9]מכל אשר יעשה [10]תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר [11]שייר [3]לא יחל דברו אי משום האי לאו שיורא הוא כי קתני מידי דלא איתיה בדוכתא' אחריתי לא יחל דברו איתיה בנדרי' [12]א"ל רבינא מפרזקיא לרב אשי והא שייר דבין הביניים אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש והא

אותביה

ואמר רבי דמ"מ רבינעת דמעיין לא בטלה ויכול להטביל מחטין במעיין אפי' כל שהוא דתנן (מ"ב פ' שמינ') מקוה במ' סאה ומעיין בכל שהוא ומדקתני מקוה במ' סאה על כרחך בתר דבטלה דלי קודם לכן גם המקוה טהור ברבינעת אלא בתר ביטול קתמר וקתמר במעיין כל שהוא ולכאו' למימר דקודם ביטול אייר ובאדם דהא מקוה בעינן מ' סאה [ת"כ] גם המעיין לא מעכר אדם בכל שהוא דבעינן מים שכל גופו יתכסה בהן וה"נ אמר בפרק בתרא דחגיגה (דף כב.) דהא אדרעא אלמוני מחלמלא ובעינן ארבעים סאה אלמא דמעיין בעינן מ' סאה ולכל הפחות באדם אייר ואין לתמוה [מי לא] בטלו רבינעת דמעיין לתייב לאיכא' דה"ה בפחות מרבינעת סגי במעיין[6]: [6]**ואינו** חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. וה"ה בשמיה והיינו כמשנה אחרונה וכר"ע דבסמוך: משנה ראשונה עד שיסחה רבינעת יין. פירוש וה"ה לאכילה ברבינעת ושתיה בכזית כילד משערין מביאין זית גמורי וסוקעו בכוס מלא יין [והיין שיולא ממנו] אם שותה כיולא בו היינו כזית ואכילה[2] משערינן דכמו שאכל מן הענבים נותנין בכוס מלא יין אם יולא מן היין רבינעת הרי אכל כרבינעת וקשה לר"ת [ענ] פירוש [זה] דאין דרך התנא בשום מקום להקדים משנה אחרונה למשנה ראשונ' בסדר ועוד קשה דמתחילה נקט כזית דהיינו משנה אחרונה כר"ע ומפסיק בה במשנה ראשונה וסוב מוזר לומר דברי ר"ע שהוא כמשנה [אחרונה] וע"ק דלפי [זה] היה לו לשנות במשנה ראשונה עד שיאכל רבינעת כיון דבאכילה פליגי[3] דלישנא[4] דמתניתין משמע דבאכילה לא פליגי וע"ק דכי היכי דבעי הש"ס טעמא לדברי ר' עקיבא שמביא פסוק בגמרא שמדמה שתיה לאכילה היה לו ליתן טעם למשנה ראשונה אמאי מדמי (שתיה לאכילה) אכילה לשתיה לכ"ג לר"ת דמתני' דקתני ברישא עד שיאכל מן הענבים כזית היינו אלינא [5] [דכ"ע] דבאכילה כ"ע מודו דבכזית ולא פליגי אלא בשתיה דמשנה ראשונה עד שיסחה רבינעת כדרך כל שתיה [7] [בכריתות בפ' אמרו לו] (דף יב:) [מ"מ] שתיה לא גמר מיניה [דאכילה] ומצריך שתיה ברבינעת: ור"ע כיון דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל איסורים כזית.

[6] אלא לאו חד: ואם איתא דלוקה משום כל אשר יעשה מגפן היין ליתני לוקה שש: **שייר לא יחל דברו.** דלקי נמי אדידיה: **והא שייר דבין הביניים.** כדאמרי' לעיל (דף לד:) ועד זה לאיתויי בין הביניים: **אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש.** אלא לוקה שתים ואיכא לתרוצי לתנאי כי טעמיה ולרבא כי טעמיה הואיל ולא נכתב ליה מיעוטא. וקמהדר הגמרא ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה חמש:

מ"ר

[8] אלא לאו חד: ואם איתא דלוקה משום כל אשר יעשה מגפן היין ליתני לוקה שש: **שייר לא יחל דברו.** דלקי נמי אדידיה: **והא שייר דבין הביניים.** כדאמרי' לעיל (דף לד:) ועד זה לאיתויי בין הביניים: **אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש.** אלא לוקה שתים ואיכא לתרוצי לתנאי כי טעמיה ולרבא כי טעמיה הואיל ולא נכתב ליה מיעוטא. וקמהדר הגמרא ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה חמש: מ"ר

[9] אלא לאו שבכללות. כגון האי דעל כמה איסורי ליה בהו [10] דומיא[11] דסכי מפרש ר"י בפ"ק דב"ק (דף טו.) גבי אי משום מתי כופר לאו שיורא הוא: **והא** שייר בין הביניים. [9] קושיא הוא למ"ד דלא יחל לא הוי שיור אמאי שייר בין הביניים ופ"ת התינח לפי' ר"ת דפירש (לעיל דף לה.) דבין הביניים היינו ענבים קטנים [1] דתנא[12] באכילה כדקתני ואכל ענבים בין גדולים בין קטנים משמע ושייר [2] [לאשכול] קטנים שלא מגפן הלכך פריך שפיר אלא לפירוש שני שפירש לעיל דהביניים היינו [גוף] הענבים הרי דתנא לא שייר כלום דקתני לוקה ה' היינו[13] משום ענבים לאו אחד וי"ל דגם לאותו פי' שייר לאו דידיה דלאו דמיון ענבים היינו כשאוכלן שלמים כדרך שאוכלים ענבים אבל מלקט האוכל שביני שאין דרך לאכול כן זהו לאו אחר של בין הביניים והתנא שייר ואף על פי שמלשון התנא נמי משמע שהנה[14] ואכל את הביניים דרך ליקוט לאוכל ענבים משמע בכל ענין אפילו בליקוט אפילו הכי לאו דידיה שייר דאל"כ לילקי שש: **לא** תני מידי ה'. בלשון הברייתא ליכא ה' אלא לוקה סתם ואוכל לפרש שם: והא

מ"ר דכ"ע מתחק. וכ"כ לר"ש. מ"מ: [7] באא"ר כדרך כל שתיה ואע"ג דבאכילה בכזית כדאמרינן בפ' שבה דף לב ודף מא כל"ל. מ"מ: [8] באא"ר ור"ש מדמה לכל וכו' כל"ל: [1] ד"ה ועל זה וכו' ולמתוק ענבים וכו'. תיכף הוי מתחק ור"ש ור"ן. מ"מ: [2] ד"ה ר"ג בגמרא וכו' לאיתויי נזיר. נ"ב כאן הסי"ד ואח"כ מתר"ד אמרת תחתא ועינבי: [3] באא"ר ה"ה תחתא כגון תרבעה יום וכו' חדש ממש. מן תיכף תרבעה עד ממש מחתך וכ"כ תוך מ' יום ואחר ג' יום כנלר (ס"ת סנהר) אין בעלמי כטעם ענבים אלא טעם יין ממש אבל קודם ג' ימים דטעמו כטעם ענבים ממש כל"ל ועי' ברכות דף כז ובנכתבתין דף ע ותו"ק. מ"מ: [4] ד"ה ולנקר שם וכו' וי"ל דהא לאו קושיא הוא דלא תשיב הכל אלא תשיב כל"ל. מ"מ: [5] ד"ה ואם איר וכו' היינו ענבים קטנים מגפן דאין בכאלה בכל"ל: [6] שם ושייר לאשכול. תי' לאשכול נמתחק וכ"כ לאו אם כל"ל. מ"מ:

[6] ע"ר תוס' מיהוכין ד. ד"ה נמן], [7] בפסחים מא: [ע"ר תוס' שם ד"ה אמר רבא], [8] [בפסחים מא: וש"נ], [9] לקמן מב., [10] [בזבח נב. וש"נ], [11] כ"ה ד"ל רבא מפרקינא לרב אשי והא שייר ענבי דבתא ד"ל רבינא לרב אשי והא שייר כי' ועי' תוס' מעלן מח: [12] [ובעריך ערך כדם ת"ר], [13] כ"ה פי' מצמח לשון רש"י ז"ל: ת"ק פי' מצמח דאסורה מדמה לכל איסורי נזיר לשתיה ובתיה ובתיה ברבינעת דילפינן שכר שכר ממקדש (כריתות דף יג.) והכל ילפי' כל איסורי נזיר מבתיה וכ"ש כיון דכתיב ענבים לחים ויבשים וכו' רש מלמה לחייב כל דוכתי שיעור אכילה בכזית אף דקי"ל כל איסורי נזיר בכזית מדמקדש (כריתות דף יג.) והכל ילפי' כל איסורי נזיר מבתיה וכ"ש כיון דכתיב ענבים לחים ויבשים וכו' רש מלמה לחייב כל דוכתי שיעור אכילה בכזית אף דקי"ל כל איסורי נזיר בכזית: מוה"ר דענבים קדרים לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אם אכל ענבים לחים ויבשים ואתרבו בו משום לחים לא יאכל ומשום יבשים לא יאכל חייב שתים אע"פ שנעשה שהיא אחד והם שני שמות: ה"ג מנלן אמר לן לכל איסורין כדמפרש ואמר: מ"ל אל תשתה. דהתראות מחלקות: אכל ענבים לחים ויבשים ואתרבו בו משום לחים לא יאכל ומשום יבשים לא יאכל חייב שתים אע"פ שנעשה אחד והם שני שמות: ה"ג אמר רב פפא הגיד הכריחתא כדי לידע אם אביי גמרא במיר לה אי מבריה אמרה מיהלי דאי מבריה אמרה ליה כשהקשה לי מן הברייתא היה הדר ביה. [1] [ועי' תוס' שם ד"ה יז: ד"ה אלא], [2] שייך למתני' לעיל לד.

נוסחת הרי"ן

[3] [בפסחים יחייב על היין בפ"ע ועל הענבים בפ"ע ובל הזנים בפ"ע דלא יאכל אכולהו] [בתמצא מ"ק ד:: ב] בענבים: ג) [אכילה בכזית: ד] בכ"י כתוב כתן בזה"ל ענין אחר אמר אמר אין לוקה אלא אחת כשאכל זג יחידי לו חרצן ואינו לוקה משום אשר יעשה מגפן היין ולא צריך לשנויי הכי לכל הני בברייתות בדשנין לה לעיל אלינא דאמרי אלא שתתא דאמרי ניהו רבא אמר אין לוקה אלא אחת אפילו כי אכל זג וחרצן אמרי כי: [4] אלא אחת דאין לוקין על לאו שבכללות כגון האי דבי והשאר אמר ליתא:

הגהות הב"ח

(**ג**) רש"י ד"ה שהוא מין וכו' ענבים הן ודהן שתי שמות בל"ל הכי"ת: (**ב**) ד"ה לאיתויי וכו' מין אחד שהיין מדש מתוק: (**ג**) ד"ה אמר אמרי הר"ש עם ד"ה רבא אמר וכו' ועל הזגים בפני עצמן אפילו כשאוכל וכו' אינו חייב אלא אחת ומתניתן נמי לחייב וכו' מד מנהון לוקה ולא לאתויי חמרא חדתא ועינבי ומיהו כי אכיל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ת"ק וכו'. נ"ב עי' פ"מ דנרם בלשון רש"י. מ"ק שאם משנה ראשונה ראשונה מדמי לשתיה: **ב**) ד"ה דאין וכו' אלא לאו חד. נ"ב עי' פ"מ: **ג**) תוס' ד"ה ואינו חייב וכו' היינו אלינא בכ"ע. מ"מ: **ד**) ד"ה ולנקר שם וכו' וי"ל דהא לאו קושיא הוא דלא תשיב הכל אלא תשיב כל"ל. מ"מ: **ה**) ד"ה ואם איר וכו' היינו ענבים קטנים מגפן דאין בכאלה בכל"ל: **ו**) שם ושייר לאשכול. תי' לאשכול נמתחק וכ"כ לאו אם כל"ל. מ"מ:

מסורת הש"ס

[1] א מיי' פ"ה מהל' מחלות הלכה ט:
[2] ב מיי' פ"ח מהל' סנהדרין הל' ג ג:
[3] א ג ד מיי' פ"ה מהל' מחלות הלכה י סמג לאוין רט:
[4] מב ה ו מיי' שם הלכה מ:

תורה אור השלם

[1] מיין ושכר יזיר חומץ יין וחומץ שכר לא ישתה וכל משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים לא יאכל: במדבר ו ג
[2] כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל: במדבר ו ד
[3] איש כי ידר נדר ליי' או השבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו כל היצא מפיו יעשה: במדבר ל ג

גליון הש"ס

[1] עמ' ד"ה ולילקי שש וכו' ל' הרא לאו שיורא הוא. עין זה מכות ד' כב ע"א ודי"ס מתקיים: ד"ה והא שייר וכו'. קושיא הוא ס"ד. לא אמיתי להכין דיכון אמי מ"ד בל יחל לאו שיורא הוא דאמרי אמרי מי משום בל יחל לאו שיורא הייו לתרץ הכא דלא קשה דלמשוב בל יחל וכמ"ש תוס' ותי"כ דתרוכה ס"ס בין הביניים הוי שיור ומפ"ת אמת דגם לרבא בל יחל הוי שיורא ומשום דשייר בין הביניים ולי"ע:

הגהות התוספות

[1] ר"ל דאיתא למתני. 2. ר"ל אכילה ברבינעת פלגד כו'. [3] ר"ל נמי פליגי. 4. נדל"ל דלישנא. 5. תיכף מתענים בתחק ול"ל ר"ו דוענבים לחים. 6. ר"ל דלכתוב. 7. ר"ל חתם. 8. ר"ל לא לא ותיכת לא נמתק. 9. ר"ל לא שיורא הוא. 10. תיכות דאמר הגמ' בן לו תיכות דקתמר הכי. ר' יוחנן. 11. ר"ל ידומיא. 12. ר"ל הא תנייה. 13. ר"ל והיינו. 14. ר"ל ששנה.

מוסף רש"י

אכל זג לוקה שתים. ר' אלעזר, משום זג לא נמזל ומשום מכל אשר יעשה נפן היין מחרצנים ונו', הלא נמזל קלי נמי אמכל אשר יעשה (פסחים מא:). אלאו שבכללות, אין לוקין על מכל אשר יעשה, הלא שבכללות הוא, שהרי מחרצנים חוצים ענבים לחים ויבשים ופלגים (שם).

פי' הרא"ש

[1] ינו חייב עד שיאכל מן הענבים וה"ה לשתיה בכזית אחיא כר' עקיבא דסיפא: שנה ראשונה עד שישתה ביעית יין. וה"ה לאכילת חרצנים וזגים דחייב ברבינעית דמפרש בגמ' ר"ע אומר פי' שרה פתו בין ביין ויש לו צרף כזית מפת ומיין חייב ר"ש לחרצנים וזגים שחייב בזדון: ה"א בספרים ת"ק פי' שנה ראשונה מדמה להו לכל איסורי נזיר לשתיה. ושתיה ברבינעית דילפינן שכר שכר ממקדש והדר יליף כל איסור נזיר שתיה: ור"ע כיון דכתי' וענבים לחים ויבשים וכו' ומה אכילה בכזית דקי"ל בכל דוכתא שיעור אכילה בכזית אף כל איסור יין בכזית דוענבים קא דרישי: לחייב על היין בפני עצמו וע"ז בפני עצמו. אם אכל ענבים לחים ויבשים והתרו בו משום לחים לא יאכל ויבשים לא יאכל חייב שתים אע"פ שנעשם שהיא הואיל והם ב' שמות: תרצן לוקה ב' דמכל אשר יעשה מגפן היין אי אכולהו ולקי עליה על כל מין ומין שיאכל: ה"א ומבאן אתה דן לכל איסורי נזיר כדפרש ואזיל: חמרא חדתא ועינבי. ע"פ שנעשם שהיא הואיל והם ב' שמות: אמרו לו אל תשתה בהתראות מחלקות: אכל ענבים לחים ויבשים וכו' מכל א' ויחיד. גם סחט אשכול של ענבים ושתה: ואם איתא לילקי שש. תדא אכולהו מכל אשר יעשה מגפן היין: והא שייר בין החרצנים והזג כדפרש לעיל ולוקה עליו משום ועד. דכתיב מחרצנים ועד זג. ודלא כפירוש ר"ת בינים. היינו מה שיש בין החרצנים והזג כדפרש לעיל ולוקה עליו משום ועד. דכתיב מחרצנים ועד זג. ודלא כפירוש ר"ת שפי' בין הבינים ענבים קטנים הנמצאים באשכול ולא נגמר בשולם. אמר רב פפא לא תני ה'. פי' תנא לא תני מגינא אלא לוקה בסתם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com